

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»**

**ДЕРЖАВНА
НАУКОВА
УСТАНОВА**

**ІНСТИТУТ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ**

**ІНСТИТУТ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ**

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 24 квітня 2025 року)

Випуск № 4

м. Харків
2025 р.

УДК 351.74-057.36

А 43

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Інституту СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 41 від «09» травня 2025 року)*

Редакційна колегія:

Червяков О.І., канд. юр. наук;
Корчагін М.В., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент;
Пономарьов В.О., доктор філософії з фізичного виховання і спорту;
Грохольський В.П., канд. юр. наук, доцент;
Даль А.Л., канд. юр. наук;
Веліков С.Г.

Редакційна колегія вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Разом з тим, їх публікація здійснюється з метою забезпечення плюралізму наукової думки і публічного обговорення.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. За виклад, зміст і достовірність матеріалів, а також використання наукових джерел без відповідного посилання відповідають автори.

Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м.Харків, 24 квітня 2025 року. м. Харків: 2025. 375 с.

У збірнику представлено матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченій обговоренню та вирішенню низки проблемних питань, забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України. Зокрема тези доповідей та виступів стосувались впровадження досвіду та стандартів армій країн-членів НАТО, удосконаленню рівня тактичної, вогневої, спеціальної фізичної та медико-тактичної підготовки у процесі підготовки персоналу для сектору безпеки і оборони України; міжвідомчої взаємодії у діяльності сил сектору безпеки і оборони та посилення комунікаційних зв'язків; удосконалення системи безпеки та захисту для об'єктів критичної інфраструктури України; забезпечення психологічної підтримки та гендерної рівності у діяльності сил сектору безпеки і оборони України під час виконання оперативно-службових та/або службово-бойових завдань

Видання адресоване представникам сектору безпеки і оборони України, вченим, науковим та науково-педагогічним працівникам, здобувачам освіти, а також іншим особам, до предмету зацікавленості яких відносяться порушені теми.

© Служба безпеки України, 2025

© Інститут Служби безпеки України

Національного юридичного університету імені

Ярослава Мудрого, 2025

ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	140
Федак С.С., Карховий Р.О., Антонюк А.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВВНЗ В ПОЛЬОВИХ УМОВАХ.....	142
Хацаюк О.В., Літвін Д.О. ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДНИКІВ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПРИЙОМІВ БОРОТЬБИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	144
Чіпець М.О. СПОСОБИ ТА ТЕХНІКА (АЛГОРИТМ ДІЙ) ЕВАКУАЦІЇ ПОРАНЕНИХ ПІД ЧАС ВОГНЕВОГО КОНТАКТУ.....	146
Чорнопішук І.М. ЗАСІДКА ЯК ОСНОВНИЙ СПОСІБ ПРОТИДІЇ РОЗВІДУВАЛЬНО-ДИВЕРСИЙНИМ ГРУПАМ ПРОТИВНИКА.....	147
Чорноус В.Д. ПСИХОЛОГІЧНОЇ АСПЕКТИ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	150
Шамсутдінов В.О. ВИДИ РОЗВІДКИ ТА СФЕРИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ.....	152
Шимчук Н.С. УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	154
Шлямар І.Л. ІНОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗБРОЙНИХ СИЛ США.....	156
Юр'єв С.О., Федак С.С., Зонов О.В. ДИНАМІКА РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ КУРСАНТІВ ТАНКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ.....	158
Ярещенко О.А., Бак М.А. ТАКТИКА ВЕДЕННЯ РУКОПАШНОЇ СУТИЧКИ В ОБМЕЖЕНОМУ ПРОСТОРІ.....	159
Ясько В.А. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ США ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗАСТОСУВАННЮ МІННО-ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ.....	163

СЕКЦІЯ 2

МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ У ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ТА ПОСИЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Абрамов К.А. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА СУБ'ЄКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГІЇ.....	167
Анікіна Н.Б. ВАЖЛИВІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖВІДОМЧОЇ СПІВПРАЦІ В ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ТА ПОСИЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	169
Бізікін С.В., Пінчук І.П. ДІЯЛЬНІСТЬ ХАРКІВСЬКОЇ МІЖОБЛАСНОЇ ФІЛІЇ ДСП «ОБ'ЄДНАННЯ «РАДОН» ТА ЇЇ ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ ВІДОМСТВАМИ.....	172
Золотарьова Н.І. ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ.....	177
Іващенко Д.О. КОМУНІКАЦІЙНА ПІДТРИМКА ОБОРОННИХ ОПЕРАЦІЙ: РОЛЬ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОЇ СПІВПРАЦІ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	179
Ігнатюк В.І. НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В ПРОЦЕДУРІ ЕКСТРАДИЦІЇ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ТЕРОРИСТИЧНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ.....	181
Капелюх А.В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ КІБЕРБЕЗПЕКИ.....	183

Карастельов В.А. МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ: ВИКЛИКИ КООРДИНАЦІЇ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ У КІБЕРПРОСТОРИ УКРАЇНИ.....	186
Карнаушенко С.Д. МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	189
Колісник К.В. МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КІБЕРТЕРОРИЗМОМ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	190
Колобов В.О. СПІВПРАЦЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО ТА ЄС У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	192
Коновалов В.С. ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРОРИСТИЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ.....	194
Лазорчик В.Ю. ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА МІЖВІДОМЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНО - ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ.....	196
Лоцкін Т.І. КОГНІТИВНІ ВІЙНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА БЕЗПЕКОВУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ.....	198
Манжос О.О., Гончаренко О.Ю. ХІМІЧНА ЗБРОЯ: ІСТОРІЯ, МІЖНАРОДНІ ЗАБОРОНИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	199
Марценюк І.В. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЙ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ.....	203
Мельниченко В.С. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МИРНОГО ЧАСУ ТА ВОЄННОГО СТАНУ В СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЇНИ.....	205
Монастирська Л.В. ВІЗУАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ОДНА З ТЕХНОЛОГІЙ МОВНОГО ВПЛИВУ.....	207
Мороз К.О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	208
Неклонський І.М. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ З УРАХУВАННЯМ РІЗНИХ ФОРМ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ.....	211
Нечитайло В.О. ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ ВИДАЧІ (ЕКСТРАДИЦІЇ) ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ТЕРОРИСТИЧНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	212
Панченко Г.Д. ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ДО СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	213
Певцов В.Г. ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ, ЯК ОСНОВНИЙ НЕЛЕТАЛЬНИЙ МЕТОД ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	216
Полтораков О.Ю., Чернобай О.Ю. ЩОДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ (2014-2025 рр.)...	218
Поправко А.С. АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СБУ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	220
Салманов О.В., Нечаєва І.О. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	222
Спіжевой І.С. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	224

Щоб протистояти таким загрозам, важливо навчити людей розпізнавати маніпуляції. Шкільні уроки з критичного мислення, підтримка проектів, які перевіряють факти і державні кампанії з роз'яснення могли б значно допомогти. Не менш важливим є об'єднання зусиль із міжнародними партнерами, які мають досвід боротьби з інформаційними атаками, щоб спільно розробляти ефективні стратегії.

Зрештою, вплив на свідомість - це один із найпідступніших способів ведення сучасних конфліктів. Росія використовує його, щоб послабити Україну зсередини, але ми можемо дати відсіч. Для цього потрібні нові закони, сильна комунікація з громадянами та спільна робота з іншими країнами, щоб захистити наше суспільство від цих невидимих атак.

Список використаних джерел:

1. Стратегія інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 28 грудня 2021 р. № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> (дата звернення: 06.03.2025)
2. Стрельбицький М., Гринь М. Когнітивна війна Росії проти України // Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Юридичні науки. – 2023. – Вип. 1 (64). – С. 46–52.
3. Шемаєв В.М., Єрьоміна Л.В. Когнітивна війна як складова сучасної гібридної війни // Юридичний науковий електронний журнал. – 2024. – № 7. – С. 300–304.
4. Тараненко Г.Г. Когнітивна безпека як вимір російсько-української війни // Політологічний вісник. – 2024. – Вип. 92. – С. 371–382.
5. Макух-Федоркова І. Сучасні методологічні підходи до визначення понять смислові/когнітивні війни: аналіз інструментів впливу // Історико-політичні проблеми сучасного світу. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2024. – Т. 49. – С. 120–136.

Манжос О. О.

старший викладач кафедри бойового та логістичного забезпечення факультету службово-бойової діяльності НГУ - начальник служби РХБЗ - начальник служби ЕБ, Київського інституту Національних гвардії України

Гончаренко О.Ю.

інструктор (з РХБ захисту) кафедри бойового та логістичного забезпечення факультету службово-бойової діяльності Київського інституту Національних гвардії України

ХІМІЧНА ЗБРОЯ: ІСТОРІЯ, МІЖНАРОДНІ ЗАБОРОНИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Вступ. Надзвичайно небезпечні хімічні речовини використовувалися протягом тисячоліть у війнах, конфліктах та радикальних діях терористів і диктаторів для отруєнь і страт [0, с. 3]. Хімічна зброя відноситься до зброї масового ураження, дія якої базується на застосуванні токсичних властивостей хімічних речовин [0, с. 30]. Попри міжнародні механізми з роззброєння хімічна зброя продовжує застосовуватись у сучасних воєнних конфліктах і актах терористів.

Актуальність теми. Історія застосування хімічної зброї починається з найдавніших часів, але масштабне використання відбулося у ХХ столітті, зокрема під час Першої світової війни. Відтоді бойові токсичні хімічні речовини та сильнодіючі отруйні речовини стали

широко застосовуватися у війнах та терористичних атаках, що спричиняє серйозні гуманітарні наслідки [0, с. 4; 0, с. 1]. Однак, використання хімічної зброї залишається серйозною загрозою у сучасних конфліктах. Неспровоковане вторгнення російської федерації в Україну призвело до найбільшої гуманітарної кризи в Європі з часів Другої світової війни [0, с. 1]. Згідно з доповіддю відділу комунікацій Командування Сил підтримки Збройних Сил України, станом на 12 березня 2025 року, з початку широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, зафіксовано 6963 випадків застосування хімічної зброї країною-агресором. Ворог продовжує атакувати Сили оборони України спеціальними боєприпасами, спорядженими небезпечними хімічними речовинами. Поруч із звичайними засобами вогневого ураження агресор застосовує боєприпаси, такі як К-51 та РГ-ВО, що є засобами боротьби із заворушеннями. Крім того, відзначається використання боєприпасів із невизначеними хімічними агентами [0].

Історичний розвиток хімічної зброї. Одна з найдавніших форм хімічної зброї включала природні токсини, отримані з рослин і тварин, які застосовували для отруєння стріл. Використання певних хімічних речовин у воєнних цілях та для придушення заворушень зафіксоване ще у V столітті до нашої ери, під час Пелопоннеської війни. Систематичне використання хімічної зброї у війнах розпочалося в XX столітті. Перше масове застосування відбулося під час Першої світової війни, що призвело до загибелі приблизно 5000 військових союзних армій (британських, французьких і канадських). У ході війни використовувалися різні токсичні гази, такі як хлор, фосген, ціанід і гірчичний газ, а також сполуки з подразнюючою та везикантною дією. Загалом було застосовано близько 125 000 тонн хімічних агентів, що спричинило близько 90 000 смертей і 1,3 мільйона випадків поранень та отруєнь [0, с. 29; 0, с. 2].

Міжнародні зусилля щодо заборони. З часів I світової війни, хімічна зброя перетворилася на засіб терору та знищення, впливаючи не лише на військові цілі та моральний стан протидіючих сторін, але й на цивільне населення та навколишнє середовище. Усвідомивши всю небезпеку, яку несе застосування хімічної зброї, міжнародна спільнота прикладає зусилля з метою заборони розробки, виробництва, накопичення та застосування хімічної зброї. Важливими подіями стали:

❖ Страсбурзька угода 1675 року, була першою міжнародною угодою, що обмежувала використання хімічної зброї, яка забороняла використання отруйних куль. Укладена між Францією та Німеччиною [0];

❖ Брюссельська конвенція 1874 року, про закони та звичаї війни в якій пропонувалось заборонити застосування отрути або отруєної зброї. Однак, оскільки не всі уряди були готові прийняти її як обов'язкову конвенцію, вона не була ратифікована [0];

❖ Гаазькі конференції 1899 та 1907 років, в межах яких були прийняті та підписані: конвенція про закони і звичаї суходільної війни, яка забороняє використовувати отруту або отруєну зброю та використовувати зброю, боєприпаси або матеріали, здатні спричинити надмірну шкоду та декларація яка забороняє використання снарядів, єдиною метою яких є дифузія задушливих або шкідливих газів [0; 0].

Попри міжнародні спроби заборонити використання отруйних речовин, під час Першої світової війни, хімічна зброя застосовувалася у безпрецедентних масштабах. У відповідь у 1925 році було укладено Женевський протокол, який забороняв використання задушливих, отруйних газів і бактеріологічної зброї на війні. Однак протокол не забороняв їх розробку чи зберігання, і деякі країни залишили застереження, що дозволяли відповідь хімічною зброєю [0].

Під час Другої світової війни хімічна зброя на полях битв в Європі не застосовувалась, попри її активне накопичення. Це пояснюється відсутністю сприятливих умов, страхом перед відповіддю та потенційною втратою тактичної переваги, зокрема у блискавичних наступах [0, с. 114]. Винятком стали поодинокі інциденти: вибух іпритних мін у Ясло (1939) [0, с. 235] та трагедія у порту Барі (1943), де після бомбардування німецькою авіацією стався витік іприту з американського корабля, що спричинив сотні отруєнь і

десятки смертей [0]. Також хімічні агенти використовувались у концтаборах для масових вбивств і медичних експериментів [0, с. 107].

Міжнародне співтовариство продовжувало розвивати механізми контролю, наступною угодою стала:

❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) та токсичної зброї та про її знищення 1975 року. Важливим для подальших зусиль щодо заборони хімічної зброї стало те, що держави-учасниці конвенції про біологічну зброю зобов'язали продовжувати перемовини, щодо хімічної зброї з метою запровадження заходів, які передбачають її знищення та заборону розробки, виробництва та накопичення [0].

Незважаючи на міжнародну співпрацю хімічна зброя продовжувалась активно застосовуватись під час війни між Іраком та Іраном у 1980-1988 роках. Використовувались авіаційні бомби та іншу зброю з іпритом, табуном, та невизначеними ацетилхолінестеразогальмуючими речовинами, як проти військових так і проти цивільного населення [0]. Ірак приєднався до Женевської конвенції (Протокол про заборону використання у війні задушливих, отруйних або інших газів та бактеріологічних методів ведення війни) 1925 року у 1931 році, ставши одною з перших країн, яка підписала цей документ. Це свідчить про те, що Ірак визнавав заборону на використання хімічної і бактеріологічної зброї ще на ранніх етапах міжнародного регулювання. Однак, попри свої зобов'язання, хімічна зброя активно застосовувалась у цьому військовому конфлікті. Це стало яскравим прикладом розриву між міжнародними нормами і практичними діями держав у війнах.

Ці події стали суттєвим рушієм для розвитку міжнародних механізмів щодо роззброєння та контролю за хімічною зброєю, наступною конвенцією стала:

❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення, яка була прийнята в Женеві 3 вересня 1992 року Конференцією з роззброєння, яка передала її на розгляд Генеральній Асамблеї ООН під час її сорок сьомої сесії [0], яка її схвалила [0].

У контексті сучасної безпеки Україна приєдналася до Конвенції 16 жовтня 1998 року, взявши на себе зобов'язання дотримуватися міжнародних стандартів безпеки та протидії хімічним загрозам [0].

Згідно з повідомленням організації із заборони хімічної зброї станом на 7 липня 2023 року усі заявлені запаси хімічної зброї перевірено як безповоротно знищені [0]. Станом на квітень 2025 року до Конвенції приєдналися 193 держави [0].

Однак, попри заборони, хімічна зброя й надалі використовується у війнах і терактах останніх десятиліть, залишаючи помітний слід в історії сучасних конфліктів.

У період з 2015 по 2020 роки нервово-паралітичні агенти були застосовані у Малазії, Сполученому Королівстві Великої Британії, Північній Ірландії і росії. Попри зусилля Організації із заборони хімічної зброї та міжнародних угод, таких як Конвенція про хімічну зброю, використання та розвиток хімічної зброї продовжуються в деяких регіонах світу [0, с. 22; 0, с. 47].

Повномасштабна війна росії проти України показала не лише проблему загрози використання хімічної зброї агресором, але й невідомий, надзвичайно інтенсивний отруйний вплив на людей сумішей високотоксичних речовин, які утворюються від вибухів, горіння фосфорних боєприпасів у поєднанні з промисловими та сільськогосподарськими хімікатами, а також горіння енергетичної інфраструктури, включаючи трансформатори та нафтобази [0]. 14 лютого 2025 року організація із заборони хімічної зброї оприлюднила звіт, який підтверджує наявність токсичної речовини 2-хлорбензиліденмалонітрилу, відомого як CS, пов'язаного з трьома інцидентами, які мали місце вздовж ліній зіткнення в Дніпропетровській області в жовтні 2024 року [0].

Висновки: використання хімічної зброї в сучасних конфліктах залишається серйозною загрозою, попри міжнародні заборони та санкції. Порушуючи положення Конвенції про хімічну зброю, російські окупаційні війська, систематично застосовують

токсичні агенти в бойових діях, що підтверджується міжнародними розслідуваннями та офіційними звітами. Це створює не лише безпосередню небезпеку для Сил оборони України, цивільного населення та навколишнього середовища, але й загрожує подальшій ескалації конфлікту з можливим залученням інших заборонених методів ведення війни.

Список використаних джерел:

1. Gupta R.C. (ред.) Handbook of toxicology of chemical warfare agents. – 3rd ed. – Murray : Breathitt Veterinary Center, Murray State University, 2020. – 1198 с.
2. Дядченко В. В. Бойові токсичні хімічні речовини : підручник : у 3 т. Т. 1 : Хімічна зброя / В.В. Дядченко, С. Ю. Петрухін, О. І. Новіков ; Військовий ін-т танкових військ Нац. техн. ун-ту "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Бровін О. В., 2018. – 532 с.
3. Schmaltz F. One hundred years of chemical warfare: research, deployment, consequences / В. Friedrich, D. Hoffmann, J. Renn, F. Schmaltz, M. Wolf (eds.). – 1st ed. – Cham : Springer Nature, 2017. – 586 p. – DOI: [10.1007/978-3-319-51664-6](https://doi.org/10.1007/978-3-319-51664-6).
4. Chai P.R., Berlyand Y., Goralnick E., Goldfine C.E., VanRooyen M.J., Hryhorczuk D., Erickson T.B. Wartime toxicology: the spectre of chemical and radiological warfare in Ukraine // Toxicology Communications. – 2022. – Vol. 6, № 1. – P. 51–57. – DOI: [10.1080/24734306.2022.2056374](https://doi.org/10.1080/24734306.2022.2056374).
5. Російський агресор систематично застосовує боєприпаси з хімічними речовинами проти українських військових [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.zsu.gov.ua/rosiyskyj-agresor-systematychno-zastosovuye-bojeprypasy-z-himichnymy-rechovynamy-proty-ukrayinskyh-vijskovykh> (дата звернення: 07 квітня 2025).
6. Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons. History [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.opcw.org/about-us/history> (дата звернення: 07 квітня 2025).
7. International Committee of the Red Cross. Brussels Declaration on the Laws and Customs of War, 1874 [Електронний ресурс]. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/brussels-decl-1874> (дата звернення: 07 квітня 2025).
8. Schachter O. The Role and Importance of the Hague Conferences: A Historical Perspective [Електронний ресурс]. Geneva: United Nations Institute for Disarmament Research, 1999. URL: <https://undir.org/files/publication/pdfs/the-role-and-importance-of-the-hague-conferences-a-historical-perspective-en-672.pdf> (дата звернення: 07 квітня 2025).
9. International Committee of the Red Cross. Final Act of the International Peace Conference, 1899 [Електронний ресурс]. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-finact-1899/final-act?activeTab=> (дата звернення: 07 квітня 2025).
10. McFarland S. L. Preparing for What Never Came: Chemical and Biological Warfare in World War II. Defense Analysis. 1986. Т. 2, № 2. С. 107–121. DOI: [10.1080/07430178608405241](https://doi.org/10.1080/07430178608405241).
11. Naval History and Heritage Command. H-Gram 035-2: Chemical Warfare in World War I [Електронний ресурс]. URL: <https://www.history.navy.mil/about-us/leadership/director/directors-corner/h-grams/h-gram-035/h-035-2.html> (дата звернення: 07 квітня 2025).
12. Arustamian O. M., Tkachishin V. S., Aleksiihchuk O. Y. Experience of using chemical warfare agents in the post-war periods and the years of World War II. Emergency Medicine. 2017. № 4(83). С. 105–109.
13. United Nations. Convention on the Prohibition of the Development, Production, and Stockpiling of Biological (Bacteriological) and Toxin Weapons and on Their Destruction [Електронний ресурс]. URL: <https://legal.un.org/avl/ha/cpdpsbttwd/cpdpsbttwd.html> (дата звернення: 07 квітня 2025).
14. United Nations. Report of the Mission Dispatched by the Secretary-General to Investigate Allegations of the Use of Chemical Weapons in the Conflict Between the Islamic Republic of Iran and Iraq: Note by the Secretary-General, 1988 [Електронний ресурс]. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/48548?ln=en&v=pdf> (дата звернення: 07 квітня 2025).
15. United Nations. Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction [Електронний ресурс]. Geneva: United Nations, 1992. URL: <https://docs.un.org/en/CD/1173> (дата звернення: 07 квітня 2025).

16. Про приєднання України до Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення: Закон України від 16.12.1994 № 247/94-ВР [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text (дата звернення: 07 квітня 2025).
17. Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons. OPCW confirms all declared chemical weapons stockpiles verified as irreversibly destroyed [Електронний ресурс]. 07 лип. 2023. URL: <https://www.opcw.org/media-centre/news/2023/07/opcw-confirms-all-declared-chemical-weapons-stockpiles-verified> (дата звернення: 07 квітня 2025).
18. Chai P. R., Boyer E. W., Al-Nahhas H., Erickson T. B. Toxic chemical weapons of assassination and warfare: nerve agents VX and sarin. Toxicology Communications. 2017. Т. 1, № 1. С. 21–23. DOI: 10.1080/24734306.2017.1373503.
19. Chai P. R., Hayes B. D., Erickson T. B., Boyer E. W. Novichok agents: a historical, current, and toxicological perspective. Toxicology Communications. 2018. Т. 2, № 1. С. 45–48. DOI: 10.1080/24734306.2018.1475151.
20. Bila K. Statement by Dr. Kateryna Bila, Head of the Secretariat of the National Authority on the Implementation of the Chemical Weapons Convention of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine at the Fifth Special Session of the Conference of the States Parties to Review the Operation of the Chemical Weapons Convention under Agenda Item 9(c). RC-5/NAT.16, 17 May 2023 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.opcw.org/sites/default/files/documents/2023/07/rc5nat16%28e%29.pdf> (дата звернення: 07 квітня 2025).
21. Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW). OPCW issues report on second technical assistance visit to Ukraine following allegations of chemical weapon use [Електронний ресурс]. URL: <https://www.opcw.org/media-centre/news/2025/02/opcw-issues-report-second-technical-assistance-visit-ukraine-following> (дата звернення: 07 квітня 2025).

Марценюк І.В.

здобувач вищої освіти Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого
науковий керівник - Абрамов К.А.
старший викладач Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЙ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ

Ефективна взаємодія між органами сектору безпеки і оборони є ключовим фактором забезпечення національної безпеки України. У сучасних умовах цифрової трансформації важливу роль у цьому процесі відіграють технологічні та інформаційні аспекти комунікацій. Використання сучасних інформаційних систем, кібербезпеки та оперативного обміну даними сприяє підвищенню ефективності діяльності силових структур. Законодавча база України, зокрема Закон України "Про національну безпеку України" та Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України", регламентують впровадження технологій у сферу безпеки та оборони. Загрози гібридної війни, кібератак та інформаційних операцій, що здійснюються проти України, вимагають розбудови сучасних механізмів міжвідомчої взаємодії. Важливим аспектом є координація дій між Збройними Силами України, Національною поліцією, Службою безпеки України, Державною прикордонною службою та іншими структурами сектору безпеки. Використання передових технологій комунікації дозволяє не лише покращити обмін інформацією, а й оперативно реагувати на потенційні загрози. Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій відкривають нові можливості для розбудови ефективних систем управління та координації. Це стосується впровадження